EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2014 05 20
COM(2014) 277 final

KOMISIJOS ATASKAITA

EKONOMIKOS IR FINANSŲ KOMITETUI

pagal 2010 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1210/2010 dėl euro monetų autentiškumo tikrinimo ir apyvartai netinkamų euro monetų tvarkymo 12 straipsnį

KOMISIJOS ATASKAITA
EKONOMIKOS IR FINANSŲ KOMITETUI

pagal 2010 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1210/2010 dėl euro monetų autentiškumo tikrinimo ir apyvartai netinkamų euro monetų tvarkymo[1] 12 straipsnį

1. REGLAMENTO (ES) NR. 1210/2010 TIKSLAS

Siekiant gerinti euro apsaugą nuo padirbinėjimo, Reglamentu (EB) Nr. 1338/2001[2] kredito įstaigos ir kiti mokėjimo paslaugų teikėjai, atsižvelgiant į jų mokėjimo paslaugų veiklos apimtį, taip pat visos kitos įstaigos, savo veikla susijusios su banknotų ir monetų tvarkymu ir platinimu visuomenei (toliau – įstaigos), įpareigojami užtikrinti, kad būtų patikrintas jų gautų ir ketinamų pakartotinai išleisti į apyvartą euro banknotų ir monetų autentiškumas ir atpažinti padirbti pinigai.

Monetų atžvilgiu šis įpareigojimas išsamiau išdėstytas 2010 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1210/2010 dėl euro monetų autentiškumo tikrinimo ir apyvartai netinkamų euro monetų tvarkymo (toliau – reglamentas). Reglamento tikslas – užtikrinti veiksmingą ir vienodą euro monetų autentiškumo tikrinimą visoje euro zonoje, nustatant privalomas taisykles, kad būtų įgyvendinamos bendros apyvartoje esančių euro monetų autentiškumo tikrinimo procedūros ir kad nacionalinės institucijos įgyvendintų tų procedūrų kontrolės mechanizmus. Autentiškumo tikrinimo procedūra yra skirta euro monetų autentiškumui ir tinkamumui apyvartai patvirtinti.

Reglamente numatyta, kad autentiškumo tikrinimo prievolė įgyvendinama naudojant monetų rūšiavimo įrangą arba pasitelkiant kvalifikuotus darbuotojus. Atlikus autentiškumo tikrinimo procedūrą visos įtariamos esant padirbtos monetos ir apyvartai netinkamos monetos turi būti siunčiamos į Nacionalinį monetų analizės centrą arba kitą atitinkamos valstybės narės paskirtą instituciją. Reglamente nustatomi monetų rūšiavimo įrangos testavimo reikalavimai, apyvartai netinkamų monetų tvarkymo taisyklės ir kontrolės mechanizmai, kuriuos valstybės narės turi įdiegti, kad užtikrintų, kad institucijos laikytųsi įsipareigojimo tikrinti autentiškumą.

[1] OL L 339, 2010 12 22, p. 5.
[2] OL L 181, 2001 7 4, p. 6.

Komisijos sprendimu 2005/37/EB[3] įsteigtas Europos techninis ir mokslinis centras (ETMC) pagal Reglamento 7 straipsnį nustatė Reglamento (ES) Nr. 1210/2010 įgyvendinimo gaires (toliau – ETMC gairės).

2. ATASKAITOS TIKSLAS

Pagal reglamento 12 straipsnio 4 dalį, išnagrinėjusi iš valstybių narių gautas metines ataskaitas, Komisija pateikia Ekonomikos ir finansų komitetui metinę raidos ir rezultatų, susijusių su euro monetų ir apyvartai netinkamų euro monetų autentiškumo tikrinimu, ataskaitą.

Tai yra pirmas kartas, kai Komisija parengė tokią metinę ataskaitą. Autentiškumo tikrinimo procedūros požiūriu reglamentas taikomas nuo 2012 m. sausio 1 d. Ataskaita apima 2012 metus ir jos pagrindinis tikslas yra įvertinti, ar bendros autentiškumo tikrinimo procedūros tinkamai įgyvendintos, ar veiksmingi nacionalinių institucijų vykdomų autentiškumo tikrinimo procedūrų kontrolės mechanizmai, ir pateikti bendrą statistinę apžvalgą, grindžiamą iš valstybių narių gautomis ataskaitomis.

3. VALSTYBIŲ NARIŲ ATASKAITOS APIE EURO MONETŲ AUTENTIŠKUMO TIKRINIMO VEIKLĄ

Pagal 12 straipsnio 1 dalį valstybės narės kasmet teikia Komisijai ataskaitas apie jų vykdomą euro monetų autentiškumo tikrinimo veiklą. Pateikiamoje informacijoje turi būti nurodytas atliktų patikrinimų ir patikrintų monetų rūšiavimo įrangos vienetų skaičius, bandymo rezultatai, ta įranga išrūšiuotų monetų kiekis, įtariamų esant padirbtomis ištirtų euro monetų skaičius ir apyvartai netinkamų kompensuotų euro monetų skaičius, taip pat informacija apie visas reglamente numatytas išimtis.

ETMC gairėse nustatytas terminas, iki kurio valstybės narės turi pateikti metines ataskaitas, yra metų, einančių po ataskaitinių metų, vasario 15 d.[4]

[3] 2004 m. spalio 29 d. Komisijos sprendimas, įsteigiantis Europos techninį ir mokslinį centrą (ETMC) ir užtikrinantis jo funkcionavimą bei techninių institucijų veiklos koordinavimą siekiant apsaugoti euro monetas nuo padirbinėjimo. OL L 19, 2005 1 21, p. 73.

[4] Iki 2013 m. vasario15 d. termino tik 7 euro zonos valstybės narės buvo pateikusios savo ataskaitas.

4. VALSTYBIŲ NARIŲ 2012 M. ATASKAITŲ VERTINIMAS

4.1. Vertinimo kriterijai

Pagrindiniai kriterijai, susiję su euro monetų autentiškumo tikrinimu ir pranešimu apie apyvartai netinkamas euro monetas, nustatyti reglamento 12 straipsnyje. Siekiant koordinuoti autentiškumo tikrinimo procedūrų įgyvendinimą, reglamento 7 straipsniu Europos techniniam ir moksliniam centrui (ETMC) pavedama nustatyti gaires, įskaitant praktinį nuostatų, susijusių su valstybių narių vykdoma kontrole, patikromis ir auditu, įgyvendinimą, pasitarus su padirbtų monetų tyrimo ekspertų grupe. Remdamosi ETMC gairėmis, valstybės narės turėjo pateikti tokius rodiklius[5]:

1. 2012 m. išrūšiuotų trijų didžiausio nominalo monetų skaičių;
2. atliktų patikrų vietoje skaičių;
3. patikrintų monetų rūšiavimo įrangos vienetų skaičių;
4. šia įranga išrūšiuotų monetų kiekį;
5. ištirtų monetų, įtariamų esant padirbtomis, skaičių;
6. netinkamų kompensuotų monetų skaičių.

4.2. Ataskaitų vertinimas

Įsipareigojimą pateikti metines ataskaitas įvykdė 16 euro zonos valstybių narių,, t. y. Belgija, Vokietija, Estija, Graikija, Ispanija, Prancūzija, Airija, Italija, Kipras, Liuksemburgas, Malta, Nyderlandai, Austrija, Portugalija, Slovėnija ir Slovakija.

Iš valstybių narių, kurioms buvo priminta atsiųsti savo ataskaitas, reikalavimo kol kas neįvykdė tik Suomija.

Reikia pažymėti, kad šioje ataskaitoje nurodomi bendri skaičiai rodo situaciją tik tose euro zonos valstybėse narėse, kurios iki to laiko pateikė duomenis.

Išsami visų skaičių apžvalga pateikta II priede.

[5] Žr. I priedą.

4.2.1. Bendras 2012 m. išrūšiuotų trijų didžiausio nominalo monetų skaičius

Remdamosi 3 straipsniu institucijos[6] įgyvendina įsipareigojimą tikrinti autentiškumą naudodamos į ETMC sąrašą įtrauktą monetų rūšiavimo įrangą, skirtą patikrinti, ar euro monetos yra autentiškos ir tinkamos apyvartai.

Bendras 2012 m. monetų rūšiavimo įranga išrūšiuotų trijų didžiausio nominalo monetų (2 euro, 1 euro ir 50 euro centų) skaičius –**9 845 834 296**.[7] Šis kiekis sudaro **58,82 %** visų apyvartoje esančių monetų kiekio[8].

4.2.2. Bendras atliktų patikrų vietoje skaičius

Pagal reglamento 6 straipsnį valstybės narės atlieka kasmetines institucijų patikras vietoje, kad, vykdydamos monetų atpažinimo bandymus, patikrintų, ar tam tikra nustatyta naudojamos monetų rūšiavimo įrangos dalis veikia tinkamai.

2012 m. valstybės narės iš viso atliko **220**[9] patikrų vietoje. Patikrų, apie kurias pranešta, skaičius valstybėje narėje gerokai svyravo – nuo **1** iki **76** patikrų. Tai galima būtų paaiškinti rinkos dydžiu ir tuo, kaip konkrečioje valstybėje narėje organizuota rinka grynųjų pinigų tvarkymo požiūriu. Kai kuriose valstybėse narėse visą monetų kiekį rūšiuoja viena grynųjų pinigų vežimo įmonė, o kitose, pavyzdžiui, tai daro atskiri komerciniai bankai. Keturios valstybės narės (Graikija, Italija, Liuksemburgas ir Malta) apie patikras nepranešė. Jos bus paragintos gerinti ataskaitų teikimo darbą arba įsivesti kontrolės mechanizmus, jei to dar nepadarė.

4.2.3. Bendras patikrintų monetų rūšiavimo įrangos vienetų skaičius

Iš viso buvo patikrinta **315**[10] monetų rūšiavimo įrangos vienetų ir **70,15 %**[11] jų atitiko specifikacijas. Įrangai, kuri buvo pripažinta neatitinkanti specifikacijų, turėjo būti taikomos taisomosios priemonės, kaip nurodyta reglamento 6 straipsnio 7 dalyje.

4.2.4. Bendras patikrinta įranga išrūšiuotų monetų kiekis

Jeigu Komisija negavo pranešimo apie nukrypti leidžiančios nuostatos taikymą, kaip nustatyta reglamento 6 straipsnio 5 dalyje, valstybės narės yra įpareigotos pagal 6 straipsnio 3 dalį

[6] Reglamento 1210/2010 2 straipsnio d punktas kartu su Reglamento 1338/2001 6 straipsnio 1 dalimi.
[7] Žr. I priedą.
[8] Apskaičiuota remiantis grynąja 16 737 875 000 monetų emisija (šaltinis: 2012 m. gruodžio mėn. ECB Grynųjų pinigų informacinės sistemos ataskaita). Tačiau reikėtų pažymėti, kad kai kurios monetos galėjo būti patikrintos keletą kartų.
[9] Žr. I priedą.
[10] Žr. I priedą.
[11] Žr. II priedą.

patikrinti monetų rūšiavimo įrangą, kuria išrūšiuota ne mažiau kaip 25 % viso trijų didžiausio nominalo euro monetų, tos valstybės narės išleistų nuo euro monetų įvedimo iki 2011 m. pabaigos, sukaupto grynojo kiekio.

Remiantis iš ECB duomenų bazės gautais duomenimis apie kiekvienos valstybės narės grynąją emisiją nuo euro įvedimo iki 2011 m. pabaigos, 25 % kriterijaus, nurodyto 6 straipsnio 3 dalyje, laikėsi šios valstybės narės: Belgija, Estija, Ispanija, Prancūzija, Airija, Nyderlandai, Portugalija ir Slovėnija[12] (žr. III priedą).

Vokietija ir Slovakija pasinaudojo 6 straipsnio 5 dalyje numatyta nukrypti leidžiančia nuostata ir laikėsi mažesnės 10 % ribos.[13]

Bendras paskirtų nacionalinių institucijų patikrinta monetų rūšiavimo įranga išrūšiuotų monetų kiekis – **6 117 955 983**.[14] Tai sudaro **62,13 %** 2012 m. išrūšiuotų monetų kiekio.[15]

4.2.5. Bendras ištirtų monetų, įtariamų esant padirbtomis, skaičius

Bendras ištirtų monetų, įtariamų esant padirbtomis, skaičius apima visas įtartinas monetas, nusiųstas ištirti į atskirų valstybių narių nacionalinius monetų analizės centrus. Bendras ištirtų monetų, įtariamų esant padirbtomis, skaičius – **567 054**[16]. Bendras apyvartoje aptiktų padirbtų monetų skaičius – **180 139**[17].

4.2.6. Bendras netinkamų kompensuotų monetų skaičius

Valstybės narės kompensuoja arba pakeičia euro monetas, kurios tapo netinkamomis dėl ilgo buvimo apyvartoje arba įvykio, arba dėl bet kurios kitos priežasties buvo atmestos per autentiškumo tikrinimo procedūrą. Valstybės narės gali atsisakyti kompensuoti apyvartai netinkamas euro monetas, kurios buvo pakeistos sąmoningai arba vykdant procesą, kurį pagrįstai buvo galima laikyti turinčiu monetas keičiantį poveikį, nedarant poveikio kompensacijai už labdaros tikslais surinktas monetas, pavyzdžiui, į fontanus metamas monetas.

Bendras netinkamų kompensuotų monetų skaičius – **14 002 311**[18].

---

[12] Italija, Liuksemburgas, Kipras, Malta ir Austrija šio kriterijaus nesilaikė.

[13] Graikija prašė leisti taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą, tačiau nesilaikė žemesnės ribos, nes nepranešė apie jokias patikras.

[14] Žr. I priedą.

[15] Remiantis 4.2.1 punkte nurodytu skaičiumi.

[16] Žr. I priedą.

[17] Šaltinis: ETMC metinė ataskaita „*The protection of the euro coins in 2012*“.

[18] Žr. I priedą.

5. IŠVADOS

Ši ataskaita yra pirmoji ataskaita pagal reglamento 12 straipsnio 4 dalį. Kadangi reglamentas, išskyrus III skyrių, taikomas nuo 2012 m. sausio 1 d., 2012 kalendoriniai metai buvo pirmieji reglamento įgyvendinimo metai.

Kadangi gautos ne visos ataskaitos[19], Komisija imsis reikiamų veiksmų priminti euro zonos valstybėms narėms apie jų prievolę laiku vykdyti Reglamento 1210/2010 reikalavimus.

Remiantis pateikta informacija galima daryti išvadą, kad daugumoje euro zonos valstybių narių institucijų veikia autentiškumo patvirtinimo procedūra ir kad 12 iš 17 euro zonos valstybių narių vykdo institucijų įsipareigojimo tikrinti monetų autentiškumą teisingo įgyvendinimo kontrolę, nurodytą Reglamento 1338/2001 6 straipsnyje.

Tačiau valstybės narės turi dar geriau vykdyti įsipareigojimą teikti ataskaitas, kad Komisija galėtų susidaryti visapusišką valstybėse narėse veikiančių autentiškumo tikrinimų procedūrų vaizdą. Valstybių narių ataskaitos nėra norimo išsamumo ir vienodumo lygio, kurio reikėtų Komisijai išsamiam vertinimui atlikti. Tolesnis ataskaitų teikimo derinimas ir tobulinimas bus aptarti veikiančioje ekspertų grupėje (padirbtų monetų tyrimo ekspertų grupėje) ir išsamiai aprašyti ETMC gairėse dėl būsimų ataskaitų.

[19] Kaip nurodyta 4.2 skirsnyje, 16 valstybių narių įvykdė įsipareigojimą pateikti ataskaitas ir tik Suomija to nepadarė.